Нужно ли протирать заднюю часть шеи во время омовения?

Вопрос:
Мне сказали, что протирание шеи во время малого омовения является недозволенным новшеством, и что нет хадисов в подтверждение данной практики. Действительно ли это так? Меня сбили с толку эти слова: теперь не знаю, как исполнять омовение. Ссылаются на то, что имам Навави и Ибн Кайим говорили об отсутствии хадисов в пользу данного действия. (Таджикистан)

Ответ:
Именем Всемилостивого и Милосердного Аллаха!
Именем Всемилостивого и Милосердного Аллаха!

Ассаламу алейкум уа рахматуллахи уа баракатух!

В соответствии с ханафитской методологией исламского права, протирание влажными руками задней части шеи является рекомендуемым действием (мустахаб). Далее приводятся высказывания специалистов исламского права по данной теме:

а) Шейх Зайляи (милость ему Аллаха) писал:

وَمُسْتَحَبُّهُ ... (وَمَسْحُ رَقَبَتِهِ) لِأَنَّهُ - عَلَيْهِ السَّلامُ - مَسَحَ عَلَيْهَا[1]

«Протирание задней части шеи – рекомендуемое действие (мустахаб), поскольку Пророк (мир ему и благословение Аллаха) исполнял его».

б) Шейх Хаскафи (милость ему Аллаха) сообщал:

وَمُسْتَحَبُّهُ) وَيُسَمَّى مَنْدُوبًا وَأَدَبًا ..... (وَمَسْحُ الرَّقَبَةِ) بِظَهْرِ يَدَيْهِ[2]

«А протирание задней части шеи тыльной стороной ладоней – мустахаб».

в) Шейх Ибн Абидин (милость ему Аллаха) давал следующий комментарий в отношении данного утверждения:

قَوْلُهُ: وَمَسْحُ الرَّقَبَةِ) هُوَ الصَّحِيحُ

«И это правильное мнение».

Мы – последователи ханафитской методологии исламского права, а значит должны следовать ханафитским нормам, не вдаваясь во все подробности их обоснований. Тем не менее, в действительности существует много хадисов, подтверждающих практику протирания задней части шеи. В примечании мы привели и разъяснили такие хадисы в академических целях для теологов и муфтиев.[3]

А Аллах знает лучше.

Уассалам.

Набиль Валли

Проверено и одобрено: муфтием ***Ибрагимом Десаи***

Источник: Askimam.org

Примечания:

[1] تبيين الحقائق شرح كنز الدقائق وحاشية الشلبي (1/ 6) مكتبة إمدادية

[2] الدر المختار وحاشية ابن عابدين (رد المحتار) (1/ 124) ايج ايم سعيد

[3] Некоторые теологи (в частности, имам Навави) отвергали приемлемость данных хадисов. Но большинство специалистов в той или иной степени принимали эти повествования. Фактически на данный счет имеются три мнения специалистов исламского права:

а) Протирание задней части шеи является новшеством. Такой точки зрения придерживались те теологи, которые отвергали данные хадисы.

б) Это сунна.

в) Это рекомендуемое действие (мустахаб).

Столь большим количеством хадисов, пусть и слабых, нельзя пренебрегать. Вместе эти повествования доказывают дозволенность протирания задней части шеи. Поэтому некорректно будет называть это действие новшеством. Но из-за отсутствия веских доказательств в пользу того, что Пророк (мир ему и благословение Аллаха) часто совершал такое протирание, нельзя относить его и к категории сунны. Поэтому лучше всего принять умеренный взгляд в данном отношении, то есть считать такое действие рекомендуемым. Имеющиеся слабые хадисы достаточны для доказательства ценности протирания задней

ASKIMAM.RU © 2009 - 2026 | Только для некоммерческого использования без изменений.

части шеи.

Некоторые из этих хадисов приводятся по следующей ссылке: http://askimam.org/public/question_detail/14900

Критический разбор рассказчиков хадисов можно посмотреть в труде шейха Абдуль-Хая Лакнави, озаглавленном تحفة الطلبة في تحقيق مسح الرقبة

تحفة الطلبة في تحقيق مسح الرقبة (ص: 3)، مجموعة رسائل اللكنوي، ج 1، ص 251 [إدارة القرآن كراتشي

إني قد سُئلتُ عن مَسْحِ الرّقبةِ في الوضوءِ هل هو سنةٌ؟ أو مستحبٌ؟ أو أمرُ سوءٍ؟

وهل وردَ فيه حديثٌ صحيحٌ أَوْ أثرٌ صريحٌ؟ أم هو من المخترعاتِ في الدِّين، ولا أصلَ له في الشّرعِ المبين؟

فأجبتُ أَنَّهُ قد اختلفتْ فيه الأقوالُ:

فمن قائلٍ أَنَّهُ سُنّةٌ. ومن قائلٍ أَنَّهُ بدعةٌ. ومن قائلٍ أَنَّهُ مستحبٌ. ومن قائلٍ أَنَّهُ مكروهٌ موجبٌ لغضبِ الرّبِّ

وقد وردتْ فيه عدّةُ أحاديثَ قوليةٍ وفعليةٍ إلا أنّ أسانيدها ضعيفةٌ، وبالغَ بعضُ المبالغينَ فحكموا عليها بالوضعِ في الدِّين. والحقُّ في هذا البابِ ما اختارَهُ أولو الألباب من أَنَّهُ مستحبٌ، مَن فعلَهُ أحسنَ، ومَن لم يفعلْهُ لا بأس عليه. والأحاديثُ الواردةُ فيه وإن كانت ضعيفةً، لكنها تكفي لإثبات الفضيلةِ

تحفة الطلبة في تحقيق مسح الرقبة (ص: 17)، مجموعة رسائل اللكنوي، ج 1، ص 265 [إدارة القرآن كراتشي

ذهب جمهور أصحابنا إلى أنه مستحبّ

منهم: صاحبُ ((الوقاية)) وعلّله شارحها بقوله: لأنّ النّبِيّ صَلّى اﷲ عليهِ وَعَلى آلهِ وَسَلّم مَسَحَ عليها. و((ملتقى الأبحر)) و((الغياثيّة)). تحفة الطلبة في تحقيق و((السّراجيّة)). و((الظّهيريّة)). و((تنوير الأبصار)): حيث قال: مستحبّةٌ مَسْحُ الرّقبة، زادَ في ((شرحِهِ)): على الصّحيح كما في ((الخلاصة)): لأنّ النّبِيّ صَلّى اﷲ عليهِ وَعَلى آلهِ وَسَلّم مَسَحَ عليها. و((خزانة المفتين)) حيثُ قال رامزاً ((للخلاصة)): مَسْحُ الرّقَبَةِ الأصحُّ أنه أدَب، وفعلُهُ أوْلى من تَركِه. و((الكَنْز)) فيه. وفي ((الوافي)) وعلّلَهُ في شرحه((الكافي)) بما علّلَهُ به شارحُ ((الوقاية)). وكذا علّلَهُ الزّيْلعيّ في ((شرح الكَنْز)). و((تُحْفَةُ الملوك)). وعلّلَهُ العَيْنِيّ في ((شرحه)) بالتّعليل المذكور، وغيرهم..... وفي ((الخلاصة)): الصّحيحُ أَنَّهُ أدبٌ واستدلّ ابنُ الهُمامِ في ((فتح القدير)) على استحبابِهِ بأن النّبِيّ صَلّى اﷲ عليهِ وَعَلى آلهِ وَسَلّم: ((مَسَحَ ظاهرَ رَقَبتِهِ مع مسح الرّاس))، فاندفعَ به قول مَن قال: إنّهُ بدعةٌ. انتهى

تحفة الطلبة في تحقيق مسح الرقبة (ص: 21)، مجموعة رسائل اللكنوي، ج 1، ص 269 [إدارة القرآن كراتشي

لت: حاصلُ المرامِ في هذا المقام إنّهم اختلفوا في ذلك على ثلاثةِ أقوالٍ

أحدها: إنه بدعة، كما ذهبَ إليه جمهورُ الشّافعيّةِ والمالكيّةِ وغيرهم، وليس هذا القولُ بذاك؛ فإنّهُ لا معنى لكونِهِ بدعة بعد ثبوتِهِ بالحديث، وإن كان ضعيفَ الإسنادِ، نعم مسحُ الحلقومِ بدعةٌ بالاتّفاقِ؛ لعدم ثبوتِ ذلك

وثانيها: إنه سنّة، كما ذهبَ إليه أكثرُ المشايخ، وهو أيضاً ليس بذلك؛ فإنّ السُنّيّةَ منوطةٌ على ثبوتِ الاستمرار، وإذ ليس فليس

وثالثها: إنه مستحبّ، كما ذهبَ إليه أكثرُ أصحابِنا المتأخّرين، وهو المذهبُ المنصور؛ لثبوتِهِ من فعل صاحبِ الشّرعِ أحياناً؛ وهو مناطُ الاستحبابِ، وبه ظهرتْ سخافةُ ما في ((دراسات اللبيب في الأسوة الحسنة بالحبيب)) عند ذكرِ المسائل التي وقعتْ مخالفةً للأحاديث: ومن هذا القسمِ من المعمولاتِ عندي مسحُ الرّقبةِ في الوضوءِ، فإنّي لم أجدْ له مستنداً مرفوعاً ولا موقوفاً ومع ذلك لا أتركه. انتهى